ДЕТСКА ГРАДИНА "ЯН БИБИЯН"

ул "Патриарх Евтимий" №59
7500 гр. Силистра

тел. 0876 82 40 47
e-mail: info-1900554@edu.mon.bg

# МОДЕЛ

## ЗА РАБОТА С ДЕЦАТА И СЕМЕЙСТВАТА В ПЕРИОДА НА АДАПТАЦИЯ ОТ СЕМЕЙНАТА СРЕДА КЪМ ДЕТСКАТА ГРАДИНА

**за учебната 2026/2027 година**

**УТВЪРДИЛ:** .....
Директор на ДГ "Ян Бибиян"
/ Р. Дженкова /

Приложение към Правилника за дейността на ДГ "Ян Бибиян"

Настоящият модел е разработен в съответствие с:

- Закона за предучилищното и училищното образование;
- Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- Етичния кодекс на работещите с деца;
- Правилника за дейността на ДГ „Ян Бибиян“, гр. Силистра;
- Програмната система на ДГ „Ян Бибиян“;
- Вътрешните правила и политики на детската градина за взаимодействие с родителите и за осигуряване на подкрепяща, безопасна и приобщаваща образователна среда.

Моделът е съобразен с разбирането, че детето е активен участник в процеса на предучилищното образование, а взаимодействието между детската градина и семейството е основа за успешното му приобщаване към новата социална и образователна среда.

## II. ВЪВЕДЕНИЕ

Постъпването в детска градина е значим преход в живота на детето. То представлява промяна в ежедневната среда, режима, отношенията и начина на общуване и изисква време за изграждане на чувство за сигурност, доверие и принадлежност.

Адаптацията е индивидуален процес. Всяко дете реагира по различен начин на промяната в зависимост от възрастта, индивидуалните особености, предишния опит, семейната среда и степента на готовност за включване в нова социална среда.

Целта на детската градина е да осигури условия за **плавен, спокоен и позитивен преход** от семейната към образователната среда, като съхрани емоционалния комфорт на детето и същевременно подпомогне неговото социално, емоционално, познавателно, езиково и физическо развитие.

Адаптацията не се разглежда като еднократен акт, а като процес на постепенно опознаване, приемане и изграждане на доверие между детето, семейството и педагогическия екип.

## III. ЦЕЛ НА МОДЕЛА

Основната цел на модела е:

Създаване на условия за плавна, спокойна и успешна адаптация на всяко дете към условията на детската градина чрез последователни педагогически действия, индивидуален подход и активно партньорство между детската градина и семейството.

## IV. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

1. Да се осигури емоционално спокойна, сигурна, приемаща и подкрепяща среда.
2. Да се намалят тревожността и негативните преживявания при раздялата със семейството.
3. Да се подпомогне изграждането на доверителна връзка между детето и педагогическия екип.
4. Да се създадат условия за постепенно включване на детето в дневния режим и дейностите в групата.
5. Да се отчита индивидуалният темп на адаптация на всяко дете.
6. Да се насърчава общуването и взаимодействието с връстници.
7. Да се изграждат положителни нагласи към детската градина.

8. Да се осигури активно и конструктивно участие на родителите в процеса на адаптация.
9. Да се осъществява своевременно наблюдение и проследяване на адаптацията.
10. При установени затруднения да се предприемат подходящи педагогически и подкрепящи мерки.
11. Да се осигури взаимодействие между учители, психолог, медицински специалист и други специалисти в рамките на тяхната компетентност.

## V. ПРИНЦИПИ НА РАБОТА

### 1. Детето е в центъра на педагогическото взаимодействие

Всички действия са насочени към осигуряване на сигурност, уважение и подкрепа на индивидуалните потребности на детето.

### 2. Индивидуален подход

Адаптацията се проследява индивидуално, като се отчитат възрастта, темпераментът, предишният опит и индивидуалните особености на детето.

### 3. Постепенност

Включването в новата среда се осъществява постепенно и с темп, съобразен с възможностите на детето.

### 4. Позитивно отношение

Използват се подкрепящи, ненасилствени и позитивни педагогически подходи.

### 5. Предвидимост и постоянство

Детето се подпомага чрез ясни правила, последователен дневен режим и повтарящи се ритуали.

### 6. Партньорство със семейството

Родителите са партньори на детската градина в процеса на адаптация.

### 7. Екипност

Педагогическите специалисти и другите специалисти в детската градина взаимодействат при необходимост и в рамките на своите професионални компетентности.

### 8. Приобщаване

Всяко дете се приема като уникална личност и се създават условия за неговото пълноценно участие в живота на групата.

### 9. Поверителност и защита на личните данни

Информацията за детето и семейството се използва единствено за целите на педагогическата подкрепа и се обработва при спазване на приложимите изисквания за защита на личните данни.

## VI. ЕТАПИ НА АДАПТАЦИОННИЯ ПРОЦЕС

## ЕТАП 1. ПОДГОТОВКА

**юни – септември**

Подготовката започва преди постъпването на детето в детската градина.

### 1. Среща с родителите

Провежда се информационна среща с родителите, на която те се запознават с:

- педагогическия екип на групата;
- организацията на деня;
- дневния режим;
- основните правила;
- условията и материалната среда;

- възможностите за взаимодействие с родителите;
- специалистите, които работят в детската градина.

Родителите получават практически насоки за подготовка на детето за постъпване в детската градина.

**2. Събиране на информация**

При необходимост и при спазване на изискванията за защита на личните данни се събира информация за:

- навици;
- предпочитания;
- интереси;
- особености в поведението;
- самостоятелност;
- особености при хранене и сън;
- значими потребности, за които е необходимо педагогическият екип да бъде информиран.

**3. Подготовка на адаптираща среда**

В групата се обособяват пространства, които създават усещане за сигурност и дават възможност за свободен избор.

Предвиждат се:

- „Мека зона“ с книжки и подходящи играчки;
- кът за строителство;
- кът за творчество;
- кът за ролеви игри;
- сензорни материали и дейности, подходящи за възрастта;
- визуални обозначения и ориентири.

**4. „Писмо до детето и неговите родители“**

При възможност педагогическият екип отправя персонализирано приветствие към детето и неговото семейство преди постъпването му.

Целта е още преди първия ден да бъде създадено позитивно очакване и усещане за принадлежност към групата.

**ЕТАП 2. НАЧАЛЕН ПЕРИОД**

**първите 5–10 дни**

Продължителността на началния период е ориентировъчна и се определя според индивидуалните потребности на децата.

**2.1. Ритуал по посрещане**

При пристигането на детето педагогическият екип:

- го посреща по име;
- използва спокоен и позитивен тон;
- насочва го към любима или позната дейност;
- прилага повтарящ се ритуал на посрещане;
- подпомага кратката и спокойна раздяла с родителя.

Може да се използват тематични символи, стикери, картинки или други позитивни послания.

**2.2. Свободен избор на дейност**

В началото на деня детето получава възможност да избере между няколко подходящи дейности.

Това му помага да почувства контрол и сигурност в новата среда.

**2.3. „Утринна приказка с мама/татко“**

При подходяща организация и при съгласие на родителите могат да се организират кратки инициативи с тяхно участие.

Родител може да прочете кратка приказка или да участва в подходяща занимателна дейност.

Целта е постепенно изграждане на доверие между семейството и детската градина.

**2.4. „Утринна гимнастика с мама/татко“**

При възможност родител може да се включи в кратка двигателна дейност.

Тази практика се прилага само когато присъствието на родителя подпомага, а не затруднява адаптацията на детето и групата.

## ЕТАП 3. УСТАНОВЯВАНЕ НА РУТИНА

**втора до четвърта седмица**

На този етап детето постепенно:

- се включва в дневния режим;
- участва в основните режимни моменти;
- изгражда връзка с учителите;
- започва да общува с връстници;
- участва в игрови и образователни дейности;
- развива по-голяма самостоятелност.

Присъствието и участието на родителя постепенно се преустановяват, когато това е в интерес на детето.

Педагогическият екип наблюдава динамиката на адаптацията и при необходимост коригира използваните подходи.

**„В обувките на моето дете“**

При възможност психологът организира среща/тренинг с родители, насочен към:

- разбиране на емоционалните преживявания на детето;
- разпознаване на тревожността;
- подкрепящо поведение при раздяла;
- ефективна комуникация между родители и учители.

## ЕТАП 4. СТАБИЛИЗАЦИЯ

**до края на първия месец и при необходимост по-дълго**

На този етап се очаква детето постепенно да се чувства сигурно и уверено в средата.

Наблюдават се:

- емоционалното състояние;
- участието в дейностите;
- взаимодействието с връстници;
- спазването на режима;
- отношението към педагогическия екип;
- степента на самостоятелност.

Родителите получават обратна връзка за развитието на процеса.

При продължаващи затруднения се обсъждат допълнителни подкрепящи мерки.

## VII. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С РОДИТЕЛИТЕ

Родителите са активен партньор на детската градина.

Взаимодействието се осъществява чрез:

1. информационни срещи;
2. индивидуални разговори;
3. ежедневна кратка обратна връзка;
4. консултации;
5. анкети;
6. тематични инициативи;
7. родителски срещи;
8. съвместни дейности при подходяща организация.

**Основни правила за взаимодействие**

Родителите се насърчават:

- да говорят позитивно за детската градина;
- да не използват заплахи и наказания, свързани с посещаването ѝ;
- да бъдат последователни в ежедневните ритуали;
- да не удължават раздялата;
- винаги да се сбогуват с детето;
- да не обещават неща, които няма да бъдат изпълнени;
- да информират учителите за съществени промени, които могат да повлияят на поведението на детето;
- да обсъждат затрудненията директно с педагогическия екип;
- да поддържат спокойна и подкрепяща атмосфера у дома.

## VIII. ПРЕПОРЪКИ КЪМ РОДИТЕЛИТЕ

1. Говорете за детската градина спокойно и позитивно.
2. Подгответе детето предварително за новата среда.
3. Създайте устойчив сутрешен режим.
4. Изградете кратък и предвидим ритуал на раздяла.
5. Сбогувайте се с детето винаги и не изчезвайте незабелязано.
6. Не удължавайте раздялата, когато детето проявява силни емоции.
7. Кажете на детето кога ще го вземете, като използвате разбираеми за него ориентири – например „след обяда“ или „след сън“.
8. При възможност позволете на детето да носи познат предмет от дома, ако това е допустимо в организацията на групата.
9. Не обещавайте, че няма да посещава повече детската градина.
10. Не използвайте детската градина като наказание или заплаха.
11. Не обсъждайте пред детето тревогите си относно неговото посещение.
12. Оставяйте достатъчно време сутрин за спокойно пристигане.
13. Интересувайте се от преживяванията на детето, без да го разпитвате настойчиво.
14. Подчертавайте положителните моменти от деня.
15. Поддържайте редовна комуникация с учителите.
16. При възникнали затруднения търсете съвместно решение с педагогическия екип.

## IX. РОЛЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ ЕКИП И СПЕЦИАЛИСТИТЕ

Педагогическите специалисти:

1. създават спокойна и предвидима среда;
2. посрещат всяко дете с уважение и позитивно отношение;
3. наблюдават процеса на адаптация;
4. отчитат индивидуалните потребности и темп на адаптация;
5. използват позитивни педагогически подходи;
6. насърчават самостоятелността;
7. подпомагат взаимодействието между децата;
8. поддържат постоянна и професионална комуникация с родителите;
9. при необходимост обсъждат затрудненията с подходящ специалист;
10. предприемат действия за допълнителна подкрепа в рамките на своите компетентности;
11. спазват професионалната етика;
12. защитават достойнството и личността на всяко дете.

**Роля на психолога**

При необходимост психологът:

- консултира родители и педагогически специалисти;
- подпомага анализа на затрудненията;
- предлага подходящи стратегии;
- участва в индивидуални или групови инициативи;
- подпомага взаимодействието между семейството и педагогическия екип.

**Роля на медицинския специалист**

Медицинският специалист изпълнява функциите си в рамките на своята професионална компетентност и съдейства за създаване на безопасна и здравословна среда.

## X. ИНДИКАТОРИ ЗА УСПЕШНА АДАПТАЦИЯ

Успешната адаптация се проследява чрез наблюдение на динамиката, а не чрез фиксиран срок.

Основни индикатори са:

1. Детето постепенно влиза по-спокойно в групата.
2. Приема подкрепата на учителя.
3. Включва се в игрови дейности.
4. Проявява интерес към средата.
5. Участва в режимните моменти.
6. Постепенно приема дневния режим.
7. Осъществява контакт с други деца.
8. Проявява доверие към възрастните.
9. Намалява интензивността или продължителността на тревожните реакции при раздяла.
10. Развива по-голяма самостоятелност.
11. Родителите участват конструктивно в процеса.
12. Педагогическият екип отчита положителна динамика в адаптацията.

## XI. СИСТЕМА ЗА ПОДКРЕПА ПРИ ЗАТРУДНЕНА АДАПТАЦИЯ

Когато се наблюдават продължаващи или значими затруднения, педагогическият екип предприема последователни действия:

**1. Наблюдение**

Системно се наблюдава поведението на детето и се проследява динамиката.

**2. Разговор с родителя**

Провежда се индивидуален разговор за обмен на информация и обсъждане на възможни подкрепящи действия.

**3. Определяне на подход**

Съвместно се обсъждат подходи, съобразени с индивидуалните потребности на детето.

**4. Консултация със специалист**

При необходимост се включва психолог или друг специалист съобразно компетентността му.

**5. Проследяване**

Определя се период за наблюдение и последваща обратна връзка.

**6. Допълнителни мерки**

При необходимост се предприемат действия в съответствие с действащата нормативна уредба и вътрешните правила на детската градина.

Важно:

**Наблюдението на адаптацията не представлява медицинска или клинична диагноза.** Педагогическият екип описва наблюдаваното поведение и предприема педагогически и организационни мерки в рамките на своите компетентности.

## XII. КРИТЕРИИ ЗА ПРОДЪЛЖАВАЩО НАБЛЮДЕНИЕ

Допълнително внимание може да бъде необходимо при:

- продължителни и силно изразени реакции при раздяла;
- траен отказ от участие в дейности;
- продължаващо избягване на контакт с деца и възрастни;
- значими затруднения при включване в дневния режим;
- чести конфликтни или силно протестни реакции;
- продължаваща регресия в поведението;
- други прояви, които съществено затрудняват участието на детето в живота на групата.

При наличие на такива прояви педагогическият екип обсъжда случая с родителите и при необходимост с подходящ специалист.

## XIII. ПРОСЛЕДЯВАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА АДАПТАЦИЯТА

Проследяването се извършва чрез:

- педагогическо наблюдение;
- кратки записки за значими прояви;
- формуляр за наблюдение;
- индивидуален адаптационен профил;
- разговори с родителите;
- обратна връзка;
- анкета с родителите.

Документирането се извършва само в необходимия обем и при спазване на изискванията за защита на личните данни.

## XIV. ОБРАТНА ВРЪЗКА С РОДИТЕЛИТЕ

В края на началния адаптационен период педагогическият екип предоставя обратна връзка относно:

- силните страни и положителната динамика;
- участието в дейностите;
- социалните контакти;
- емоционалното състояние;
- наблюдаваните затруднения;
- използваните подкрепящи стратегии;
- препоръките за продължаване на подкрепата.

При необходимост обратната връзка се предоставя и по време на процеса.

## XV. ОЦЕНЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА МОДЕЛА

В края на адаптационния период педагогическият екип анализира:

1. ефективността на използваните подходи;
2. степента на включване на децата в групата;
3. взаимодействието с родителите;
4. възникналите затруднения;
5. необходимостта от промяна на организацията;
6. предложенията за подобряване на модела.

При необходимост моделът се актуализира.

## XVI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Адаптацията към детската градина е индивидуален и динамичен процес, който изисква търпение, последователност, професионална компетентност и партньорство между детето, семейството и педагогическия екип.

Екипът на ДГ „Ян Бибиян“ приема всяко дете като уникална личност със собствен темп на развитие и адаптация.

Детската градина създава условия за:

- емоционална сигурност;
- позитивно отношение към новата среда;
- изграждане на доверие;
- социално включване;
- развитие на самостоятелност;
- активно участие в живота на групата;
- партньорство със семейството.

Адаптацията не се обвързва с предварително фиксиран срок. Тя може да протече за различен период при различните деца.

Педагогическият екип следва да работи последователно, гъвкаво и индивидуално, като отчита потребностите и темпа на всяко дете.

Настоящият модел се прилага през учебната 2026/2027 година и подлежи на ежегоден преглед и актуализация съобразно действащата нормативна уредба, спецификите на децата и групите и натрупания практически опит.

**XVII. ПРИЛОЖЕНИЯ**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 1**

**ФОРМУЛЯР ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА АДАПТАЦИЯТА**

**Име на детето:** .....
**Група:** .....
**Период на наблюдение:** .....
**Учител:** .....

| Показател | Да | Частично | Не | Забележки |
|---|---|---|---|---|
| Детето влиза спокойно в групата | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Приема подкрепа от учителя | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Участва в игрови дейности | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Участва в режимни моменти | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Общува с връстници | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Проявява интерес към средата | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Спазва основни правила | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Проявява постепенно по-голяма самостоятелност | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Нуждае се от допълнителна подкрепа при раздяла | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Наблюдава се положителна динамика | ☐ | ☐ | ☐ | |

**Общи наблюдения:**
.....
.....

**Използвани подкрепящи стратегии:**
.....
.....

**Дата:** ..... г.

**Учител:** .....
**Подпис:** .....

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2**
**ОБРАТНА ВРЪЗКА КЪМ РОДИТЕЛИТЕ**

**Уважаеми родители,**

В периода на адаптация на Вашето дете наблюдаваме следната динамика:

**Положителни прояви и силни страни:**

.....
.....

**Трудности, които все още се наблюдават:**

.....
.....

**Подкрепящи стратегии, които използваме:**

.....
.....

**Препоръки за подкрепа у дома:**

.....
.....

**Следваща среща/обратна връзка:**

.....

**Дата:** ..... г.

**Учител:** .....

**Подпис:** .....

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 3**
**ИНДИВИДУАЛЕН АДАПТАЦИОНЕН ПРОФИЛ**

**Име на детето:** .....
**Група:** .....
**Период:** .....

| Измерение | Наблюдавани прояви | Степен | Подкрепящи действия |
|---|---|---|---|
| Емоционална адаптация | Спокойствие, тревожност, реакция при раздяла | ☐ ниска ☐ средна ☐ висока | |
| Социална адаптация | Взаимодействие с деца и възрастни | ☐ ниска ☐ средна ☐ висока | |
| Участие в режима | Включване в режимните моменти | ☐ ниска ☐ средна ☐ висока | |
| Самостоятелност | Самообслужване и участие | ☐ ниска ☐ средна ☐ висока | |
| Участие в дейности | Игрови и образователни дейности | ☐ ниска ☐ средна ☐ висока | |
| Поведенчески реакции | Плач, протест, отказ и др. | ☐ рядко ☐ понякога ☐ често | |
| Общуване | Контакт и взаимодействие | ☐ ниска ☐ средна ☐ висока | |

**Обобщение:**
.....
.....

**Дата:** ..... г.

**Учител:** .....
**Психолог/специалист при необходимост:** .....

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 4**

**АНКЕТА ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА ОТ РОДИТЕЛИТЕ**

Уважаеми родители,

Моля, отбележете отговора, който най-точно отразява Вашето мнение.

| Твърдение | Да | По-скоро да | По-скоро не | Не |
|---|---|---|---|---|
| Детето ми получи спокойно и позитивно посрещане | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| Получих достатъчно информация за процеса на адаптация | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| Комуникацията с учителите беше добра | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| Получавах своевременна обратна връзка | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| Детето ми постепенно се почувства сигурно в групата | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| Подкрепата от страна на екипа беше адекватна | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| Моделът подпомогна адаптацията на детето | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

**Какво Ви беше най-полезно?**

.....

**Какво бихте предложили да бъде подобрено?**

.....

**Допълнителни коментари:**

.....

**Дата:** ..... г.

*Анкетата може да бъде попълнена без посочване на име.*

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 5**

**СИГНАЛИ ЗА НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДОПЪЛНИТЕЛНО НАБЛЮДЕНИЕ**

Следните прояви могат да бъдат основание за допълнително наблюдение и обсъждане с родителите:

- продължителни и силно изразени реакции при раздяла;
- траен отказ от участие в дейности;
- продължително избягване на контакт с деца и възрастни;
- значими затруднения при включване в дневния режим;
- чести силни протестни или конфликтни реакции;
- регресивни прояви;
- други поведения, които съществено затрудняват включването на детето в живота на групата.

**Важно:** Наличието на отделна проява не означава наличие на проблем или диагноза. Решенията за подкрепа се вземат след наблюдение на динамиката и обсъждане с родителите, а при необходимост – със съответния специалист.

Настоящият модел е приет с решение на Педагогическия съвет, отразено в Протокол № 1/15.09.2026 г., и е утвърден със Заповед № 31/15.09.2026 г. на директора на ДГ „Ян Бибиян“, гр. Силистра.